

Valsts ieņēmumu
dienests

Sociālās apdrošināšanas iemaksas pašnodarbinātajiem

VID Nodokļu pārvaldes
Fizisko personu nodokļu daļa
Ināra Kopase

2023.gada 19.maijs

VALSTS IENĒMUMU DIENESTS

Tēmas

Pašnodarbinātā statuss

Pašnodarbinātā reģistrācija

Obligāto iemaksu veidi un likmes

Ziņojumu iesniegšana

Valsts ieņēmumu
dienests

Pašnodarbinātā statuss

Valsts ieņēmumu
dienests

Pašnodarbinātais ir:

- ✓ fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja
- ✓ autoratlīdzības saņēmējs, kurš ir reģistrējis saimniecisko darbību
- ✓ zvērināts notārs, advokāts, revidents, tiesu izpildītājs
- ✓ prakses ārsts, prakses farmaceits, prakses veterinārārsts, prakses optometrists
- ✓ individuālais komersants, arī individuālais komersants, kurš vada transportlīdzekli pasažieru komercpārvadājumos ar taksometru vai vieglo automobili
- ✓ zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kas veic šīs zemnieka (zvejnieka) saimniecības vadības funkciju, ja nav iecelts pārvaldnieks
- ✓ mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs u.c.

Valsts ieņēmumu
dienests

Par pašnodarbināto neuzskata:

jaunākus par 15 gadiem;

sasniegts pensijas vecums (arī priekšlaicīgi), vai ir piešķirta I vai II grupas invaliditāte un:

- autoratlīdzība
- sava nekustamā īpašuma apsaimniekošana
- ienākumi no personīgās palīgsaimniecības vai piemājas saimniecības
- zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš veic uzņēmuma vadības funkcijas, un nav darba tiesiskajās attiecībās

Valsts ieņēmumu
dienests

Par pašnodarbināto neuzskata:

ja nav pastāvīgās dzīvesvietas Latvijā un:

- saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)
- veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu

zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, ja uzņēmumā ir iecelts pārvaldnieks un īpašnieks nenodarbojas ar uzņēmuma vadību

Valsts ieņēmumu
dienests

Pašnodarbinātā reģistrācija

Pašnodarbināto kā obligāto iemaksu veicēju reģistrē VID **vienlaikus** ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu.

Saimniecisko darbību reģistrē Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (**EDS**) sadaļā: *"Dokumenti" – "No veidlapas" – "Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas" – "Nodokļu maksātāja (fiziskās personas) reģistrācija"*.

Pašnodarbinātā reģistrācija

Valsts ieņēmumu
dienests

Lūdzu, izvēlaties reģistrācijas veidu, kurā vēlaties reģistrēties, mainīt datus vai slēgt

Saimnieciskās darbības veicējs

Par saimnieciskās darbības veicēju ir jāreģistrējas, ja tiek veiktas darbības, kas vērstas uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, kā arī atbilst kaut vienam no šādiem kritērijiem:

- 1) ir veikti regulāri un sistemātiski darījumi (trīs un vairāk darījumi gada laikā vai pieci un vairāk darījumi triju gadu laikā);*
- 2) ieņēmumi no darījuma pārsniedz 14229 un vairāk euro gadā, izņemot ienākumus no personīgā īpašuma atsavināšanas atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9.panta pirmās daļas 19.² punktam;*
- 3) darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.*

Reģistrējoties par saimnieciskās darbības veicēju Jums ir iespēja vienlaicīgi reģistrēties par pašnodarbinātu personu vai mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju. Izņemot gadījumus, ja Jums nav jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Autoratlīdzības saņēmējs - pašnodarbinātā persona

Par autoratlīdzības saņēmēju reģistrējas persona, kas saņem autoratlīdzību (honorāru) par zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu darbu radīšanu, un no saviem darba ienākumiem veic sociālās iemaksas kā pašnodarbinātā persona.

Darba devējs, kurš nav saimnieciskās darbības veicējs

Par šādu darba devēju ir jāreģistrējas fiziskai personai, kas nodarbina un apmaksā darba ņēmēja darbu (ir jāveic valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas), bet negūst ienākumus kā saimnieciskās darbības veicējs, piemēram, apmaksā auklītes pakalpojumus.

Darba ņēmējs pie darba devēja ārvalstnieka

Darba ņēmējam, kurš strādā pie darba devēja ārvalstnieka, kas neveic sociālās iemaksas, ir jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā un sociālās iemaksas ir jāveic pašam.

Paziņotās saimnieciskās darbības veicējs

Fiziska persona var paziņot par saimniecisko darbību un neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs, gūstot ienākumu no īpašuma - iznomājot vai izīrējot nekustamo īpašumu (arī pārdodot tres tiesības), nododot lietu tālāk apakšnomniekam vai apakšīmiekam, iznomājot kustamo mantu vai gūstot samaksu par dabas resursu izmantošanu vai izmantošanas aprobežojumiem vai gūstot ienākumu no kustamas lietas atsavināšanas.

Valsts ieņēmumu
dienests

Obligāto iemaksu veidi un likmes

Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa apdrošināšanas veidiem

Valsts ieņēmumu dienests

Apdrošināšanas veidi	Likme (%)		
	Pašnodarbinātais	pašnodarbinātajam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (tai skaitā pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem vai priekšlaicīgi)	nekustamā īpašuma apsaimniekotājam – saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātājam
Pensiju apdrošināšana	23,91	23,91	23,91
Apdrošināšana pret bezdarbu	-	-	-
Darba negadījumu apdrošināšana	-	-	-
Invaliditātes apdrošināšana	1,68		1,68
Maternitātes un slimības apdrošināšana	3,32	3,29	
Vecāku apdrošināšana	1,16	1,16	
Veselības apdrošināšana	1	1	1
Likme kopā	31,07	29,36	26,59

Valsts ieņēmumu
dienests

Pašnodarbinātā obligāto iemaksu veidi

- **valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas -31,07%**
- **obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai -10%**
- **minimālās obligātās iemaksas** (aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra)

Valsts ieņēmumu
dienests

VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTS

Obligāto iemaksu objekts

Valsts ieņēmumu
dienests

Obligāto iemaksu objekta noteikšana

Pašnodarbinātā obligāto iemaksu objekts ir brīvi izraudzīti **ienākumi no saimnieciskās darbības** atbilstoši likumam "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)". Obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru un tā noteikšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Likuma «Par valsts sociālo apdrošināšanu» 14.panta otrā daļa

Obligāto iemaksu objekta noteikšanas vajadzībām ienākumu (peļņu) nosaka kā konkrētā mēneša ieņēmumu un izdevumu starpību.

likuma «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» 11.pants, 11.5pants un Ministru kabineta 21.09.2010. noteikumi Nr.899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība".

Valsts ieņēmumu
dienests

Obligāto iemaksu objekta noteikšana

Ja ienākumi no saimnieciskās darbības mēnesī:

Sasniedz minimālās algas apmēru (620 eiro un vairāk)	Nesasniedz minimālās algas apmēru (mazāk par 620 eiro)
<p>31,07 % no vismaz 620 eiro (vai izvēlēta lielāka obligāto iemaksu objekta)</p> <p>+</p> <p>vismaz 10% no starpības starp faktiskajiem ienākumiem un 620 eiro (vai cita izvēlētā objekta, no kā veiktas obligātas iemaksas 31,07%)</p>	<p>Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai (10% no faktiskajiem ienākumiem)</p>

Valsts ieņēmumu
dienests

Obligāto iemaksu objekts

- **summē ieņēmumus un izdevumus no visiem ienākumu veidiem**
- **nesummē** tos **ienākumus**, kurus saņemot persona **nav pašnodarbinātā**
- objektā **neietver** valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai
- objekts **nav** vienreizējā dotācija bezdarbniekiem biznesa plāna īstenošanai
- **neņem** vērā iepriekšējo gadu saimnieciskās darbības zaudējumus

Valsts ieņēmumu
dienests

Piemērs:

Pašnodarbinātā II ceturkšņa ienākumi un obligātas iemaksas (eiro):

	Ieņēmumi	Izdevumi	Ienākums (objekts, no kā rēķina obligātās iemaksas)	Pilnās obligātās iemaksas 31.07%	Pensiju obligātās iemaksas 10%
aprīlis	900	200	750	192,63 (vismaz 620x31,07%)	13 ((750- 620)x10%)
maijs	150	170	0	0	0
jūnijs	650	220	430	0 (jo ienākumi nav 620 eiro)	43 (430x10%)

Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana līdz ceturksnim sekojošā mēneša 17.datumam

Valsts ieņēmumu dienests

Taksācijas periods

1. ceturksnis 2. ceturksnis 3. ceturksnis 4. ceturksnis

Apdrošinātās personas statuss*

Aizpildās automātiski, atbilstoši reģistrētam saimnieciskās darbības veidam

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts ⓘ	620,00	0,00	0,00	620,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	192,63	0,00	0,00	192,63
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ⓘ	130,00	0,00	430,00	560,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	13,00	0,00	43,00	56,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas kopā				248,63

Lauksaimnieku un autoratlīdzības saņēmēju obligātās iemaksas

Valsts ieņēmumu
dienests

- lauksaimnieki vai autoratlīdzības saņēmēji 10 % obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai, **aprēķina un maksā reizi gadā**
- vienlaikus ir tiesības izvēlēties 10 % obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai aprēķināt un maksāt biežāk – reizi ceturksnī
- autoratlīdzības saņēmējs var piemērot izdevumus 25 % vai 50 % apmērā no autoratlīdzības atkarībā no autora darba vai izpildījuma veida
- lauksaimnieki un autoratlīdzības saņēmēji, nosakot 10 % obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai par gadu ņem vērā arī zaudējumus

Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana un precizēšana

Valsts ieņēmumu
dienests

- ✓ ziņojumu iesniedz tikai par to ceturksni, **par kuru veic obligātās iemaksas** (arī tad, ja obligātās iemaksas veic par vienu vai diviem pārskata ceturkšņa mēnešiem)
- ✓ mēneša laikā ir tiesības **vienu reizi precizēt** obligāto iemaksu **objektu** un obligātās **iemaksas** par pārskata ceturksni
- ✓ obligātās iemaksas un iemaksas pensiju apdrošināšanai veic **vienotajā nodokļu kontā** līdz ceturksnim sekojošā mēneša **23.datumam**

Valsts ieņēmumu
dienests

Minimālās obligātās iemaksas pašnodarbinātajiem

Minimālās obligātās iemaksas

Valsts ieņēmumu
dienests

Minimālās
iemaksas

obligāts maksājums, ko par katru sociāli apdrošināmu personu veic vismaz no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas

objekts ceturksnī ir 1860 eiro vai 620 eiro mēnesī

piemērojamas no 2021.gada 1.jūlija

Personai, kura ir nodarbināta pie vairākiem darba devējiem vai vienlaikus ir darba ņēmēja un pašnodarbinātā, **ienākumus summē**, lai noteiktu, vai tie ir minimālajā apmērā.

Ja pašnodarbinātais [nav vienlaikus darba ņēmējs] *prognozē*, ka ienākums no saimnieciskās darbības nerasniegs 1860 eiro ceturksnī, iesniedz EDS apliecinājumu par plānotajiem ienākumiem:

Valsts ieņēmumu
dienests

- 1) līdz 2023.gada 17.janvārim par pilna 2023.gada plānotajiem ienākumiem, vai
- 2) līdz 2023.gada:
 - 17.janvārim par 2023.gada I ceturksnī plānotajiem ienākumiem
 - 17.aprīlim par 2023.gada II ceturksnī plānotajiem ienākumiem
 - 17.jūlijam par 2023.gada III ceturksnī plānotajiem ienākumiem;
 - 17.oktobrim par 2023.gada IV ceturksnī plānotajiem ienākumiem vai
- 3) vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu, vai
- 4) 15 dienu laikā pēc darba ņēmēja statusa zaudēšanas

Minimālās obligātās iemaksas pašnodarbinātajiem

Valsts ieņēmumu dienests

Ja pašnodarbinātais **ir iesniedzis iesniegumu** (prognozi), tad minimālās iemaksas **VSAA nerēķina**.

Ja pašnodarbinātais **nav iesniedzis** iesniegumu, tad **VSAA aprēķina** minimālās iemaksas.

Minimālās obligātās iemaksas pašnodarbinātajiem

Valsts ieņēmumu
dienests

Ja pašnodarbinātā (arī mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja) deklarētais saimnieciskās darbības ienākums – ir **mazāks** par **1860 eiro** ceturksnī

VSAA aprēķina minimālās iemaksas **10 %** apmērā valsts pensiju apdrošināšanai, kas **pašnodarbinātajam** jāveic, lai obligātās iemaksas būtu veiktas vismaz minimālajā apmērā.

Valsts ieņēmumu
dienests

@vidgovlv

@vid_gov

@vid_gov

/valsts-ienemumu-dienests

/vidkomunikacija

EDS "Sarakste ar VID"

+371 67120000

VALSTS IENĒMUMU DIENESTS